

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, főbejárattól balra az udvarban. — Kéziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 357.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 frt, 1/2 évre 6 frt, 1/4 évre 3 frt, 1 óra 1 frt. — Vidéken 1 évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr, 1 óra 1 frt 20 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasabos petit sor egyszer 10 kr, minden következőnél 8 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyilttér sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDA RESZVÉNYTÁRSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában)

Telefon-szám: 151.

Teendők.

Arad, november 27.

(L. L.) A nemzet elküldte képviselőit a király által november 25-ére egybehívott országgyűlésre és a nemzet e képviselői, a szuverén népakarat mandatarusai ma megjelentek a trón lépcsőjénél, hogy meghallgassák azt az üzenetet, melylyel a magyar korona viselője az 1896—1901. évi országgyűlést megnyitotta és kedvelt hivatást az ország jólétét és a korona fényét célzó törekvéseikben üdvözölte. Az ünnepély lényegesen különbözött más hasonló alkalomtól úgy külsőségeiben, mint nagyságában belső tartalmában. Magyarország állami önállósága fokozott kifejezésre jutott, miután a király saját kezdeményezésére elálltak nem magyar méltóságok közreműködésétől. Csak azt alkalmazták, amit a magyar törvények rendelnek az ily alkalmakra és az országgyűlés két házának tagjain kívül kizárólag magyar méltóságok és udvari funkcionáriusok emelték a szent korona fényét.

Az ünnepélyes megnyitás szellemi középpontját a szilárd hangon mondott trónbeszéd képezte, melylyel ő Felsőge az országgyűlést üdvözölte s amelyben három irányban adta tudtul a korona akaratát és törekvését. A budai királyi vár fehér márvány termében ma mondott szavakat nemcsak Magyarországon hallják nagy meglepetéssel, élénken igénybe veszik azok egész Európa és a monarchia másik államának érdeklődését is, mert amit a király közgazdasági politikákról

mondott, meghallják azt Európa egész államszövetségében. A Magyarország és Ausztria közös érdekeiről szóló kijelentések fontosabb részeiben osztrák szövetségeseink címére szólnak és csak a trónbeszédben kifejtett nagy munkaprogramm van egyenesen és osztatlan a magyar országgyűléshez intézve, az egész országgyűléshez, és nem egy párthoz. E munkálatok teljesítésében szorgoskodják az országgyűlés egész munkacereje, könnyelmű és oktalan akadályokat ne gördítsenek az országgyűlés elé.

Gazdasági politikákról félre nem érthető módon oda nyilatkozik a trónbeszéd, hogy az imént megnyitott országgyűlés hatáskörében a valutarendezést befejezni és a készpénzfizetést felvenni akarjuk. A trónról kilátásba helyezett ez a rendszabály nem fogja elmulasztani barátságosabbá és kiadóbbá alakítani kereskedelmi politikai vonatkozásainkat és lényegesen hozzá fog járulni pénzügyi helyzetünknek kedvező befolyásolásához.

A gazdasági szövetség megkötéséről Ausztriával, a fogyasztási adók igazságos rendezéséről, a kvótáról és a bankkérdésről ő Felsőge az osztrák-magyar monarchiának mind a két államához szolt és az erre vonatkozó kijelentés nem is tévesztheti el hatását Ausztriában sem.

De legtöbbet a tulajdonképeni magyar ügyekkel foglalkozott a trónbeszéd és ez irányban oly programot fejtett ki, melynél gazdagabbat, tartalmasabbat képviselni sem lehet.

A békésen életbeléptetett egyházpolitikai reformok pendánt-jaképen létesítendő lesz a katolikus autonómia, a lelkészek anyagi helyzetét a kongrua rendezése fogja biztosítani. A közoktatás terén a tanár- és tanítóképzés emelésére történik több üdvös intézkedés. A közgazdasági államosítását illetőleg egész részletes programot ad a trónbeszéd. A bünvádi perrendtartás életbeléptetése, a polgári perrend teljes reformja, az általános magánjogi törvénykönyv megalkotása legközelebbi kilátásba vannak helyezve. Az új katonai bünvádi perrendtartás évek óta hangoztatott létesítését az országgyűlés legsürgősebb feladatai közé sorozza a trónbeszéd és az egyenes adó reformja törvényjavaslatok alakjában mihamarabb a képviselőház elé kerül. Kereskedelem és ipar minden irányban előmozdítandó, a helyi érdekű vasutakba vonatkozó törvény módosítása tervbe vétetett és az államvasutak teljesítő képessége nagyobb befektetések által emelteni fog.

E munkaprogram legnagyob részét a mezőgazdaság terén szándékolt teendők töltik ki. Ezekkel és ezt különösen hangsúlyozza a trónbeszéd, nemcsak a nagybirtokosok akarnak segíteni, hanem fokozni fogják a kisbirtokosok ellenálló erejét is. Ezt szolgálják a gazdasági erők szövetkezése, a hitelügy fejlesztése, az állattenyésztés emelése, az állategészségügy államosítása, az állatfor-

Az „Aradi Közlöny” tárczája.

A létért való küzdelem.

(A tegnapi esti bemutató előadás.)

— Az „Aradi Közlöny” eredeti tárczája. —

Méltóságának elhinni, a filozófia egész határozottan a hűntető törvénybe ütköző valami, s ha rajtam állana, nagy élvezettel ajánlanám minden bűnösök rettegött 90-ik §-ával. Hanem ne tessék azoknak a nagy álmadozóknak értatlan mulatságára gondolni, a kik Deo et astantia rerum, meg Deo passio et a nima e megirták az ő kötetelket; ezek a munkák ha az ember fia szereti a gondolkodás szellemi tornáját, s szereti a gondolkodás koronként való sajátos formáiban az emberi lelket nyomon kísérni, igen élvezetesek és nagyon tanulságosak, és minden esetre teljesen értatlanok az ő nagy mélységükkel és mélyreható olvasatlanságukkal. A modern társadalmi filozófia vagy ha tetazik, a társadalmi filozófiai jelszavai, a melyekkel mindent indokolunk és megmagyarázunk a nagy veszedelmek, ezek a feltűlést sokat halló, de keveset elmélkedő társadalom a nagy gondolkodók finom metszésű, szépen csengő lázadásait felváltja.

Megvallom, nagyon szeretem a filozófiát, s mely valósággal az eredmények tudomány, s ha két gondolatot előre vetet-

tem, eredményül feltétlenül ad egy új harmadikat a logika legelemibb szabálya szerint. De eltekintek a lelkem gyűlölettel és megvetéssel, ha látom, hogyan kopnak hazuggá a legszebb igazságok is, mihelyt kösforgalomba kerülnek. A filozófia elferdített igazsággal adják meg mindent, az azt a nem ismeretlen archimedész pontot, s honnan az egész világ egyszerűen kimozdítható a helyéből, ha épen akarjuk.

Kinek jutna eszébe oázisolni a Darwin igazságát, hogy az élet küzdelem, amelyben az ember erőt nagysága szerint érvényesül? Es mégis ez az igazság — ne tessék mosolyogni — hazug, s hazug kivált akkor, ha életünk iránymutatójává tesszük, s minden alkalommal, a mikor valamit elérni akarunk, azt mérlegeljük, erősebb-e az öklöm, mint az élénfelemé? Mert ha erősebb, akkor — jogom is a gyengébbet leütöni.

Hát ez hazugság. A Darwin törvénye, ha a maga egyetemes voltában az egyszerre alkalmazható lenne is, nem mondja azt, hogy az erősebbnek joga a gyengébb elől elkaparni a falatot, hanem csak azt állítja, hogy az erősebb elő fogja azt venni, mert az erő lényege az, hogy érvényesülni akar. Darwin nem mondja azt, hogy az erősebb joga törvény, a melyet követni kell, hanem csak hogy törvény a mely egyéb akadály hiján érvényesül.

Es itt van a Daudet színművének, A létért való küzdelemnek gyengesége. Paul Astier, a darab hőse több

akar lenni, mint a mi. Ez az ur egyszerűen stéber; nőül vette egy herceg özvegyét, mert gazdag akar lenni; a pénzt elveri, az asszonyt, s ki nála sokkal idősebb, s öt évvel szüvedéllyel szereti unja és válni akar tőle, válni; mert pénzre, sok pénzre van újra szüksége, hiszen időközben a volt építészből, majd képviselőből állanútikár lett. Hogyan emlékedett ide, a színmű nem mondja el, ezt a sikerét tehát nem akarja a létért való küzdelem teóriájával magyarázni. — Marad tehát az, a mi körül minden megfordul: az újabb pénz szerzés, a mihez a váláson és új házasságon át vezet az út.

Jó; tegyük fel, hogy Paul Astiernek létfeltétel ez az új házasság, hogy tehát ő a létért küzd, a mikor a szeretők legióit tartja ki, hogy tejevel megutáltassa magát, s az a válásra hajlandó legyen, — nem marad-e akkor is erkölcsstelen, alávaló az út, a mód, a melyen a mérgezésig elmegy, s nem fűres jelszó és mentéskeresés-e a mikor ez az előkelő gazember azt hangoztatja: nekem jogom van akár megölni is a feleségemet, mert én erősebb vagyok, mert meg tudom ölni.

Nem érdemes sokat okoskodni Paul Astiernél a létért való küzdelem nem filozófia, hanem — alibi. Az erősebb joga, az erősebb érvényesítése természetű törvény valóban; egyszerűen az egyensúly törvénye. A több lehuzza a mérleg karját szemben a kevesebb; a több fizikai erő a küzdelemben leveri a kevesebbet, a szellemi plusz föléje kerekedik a

galom biztosítása, az állatbiztosítás. A folyam-szabályozás, ármentesítés fokozott igényeket emelnek. A mezőgazdasági munkások helyzetét gyökeresen rendezni kell s végre alaposan meg kell okolni a telepítés kérdését is.

Bizonynyal senki sem várja, hogy a legmagasabb trónbeszéd öt évi munkaidőre adjon kormányprogramot; de ha ez az országgyűlés semmi egyebet nem végez is mint csak az itt felvetett kérdéseket oldja meg, és bárány Dezső miniszterelnök kormánya csak a trónbeszédben jelzett feladatokat teljesíti, akkor ez az országgyűlés és ez a kormány nagyobb és fontosabb feladatokat oldott meg, mint az összes előbbieket, visszamenve egész 1867-ig. Ez az országgyűlés munkálkodó parlament lesz és ennek a kabinetnek a megfeszített tevékenység kormányának kell lennie, hogy teljesíthesse egész programját.

Es Bánffy hozzá szoktatott bennünket, hogy higyjünk programja teljesítésében.

Megtámadott ellenzéki mandátumok. A „Pol. Corr.” egy budapesti levele konstatálja, hogy igen jelentékeny számban érkeztek be a képviselőház színe elé olyan petíciók, amelyek ellenzéki mandátumok megsemmisítését kérik. A petíciók legnagyobb részét azon alapulnak, hogy a választások alkalmával a liberális választók ellenében a legféltelenebb terrorizmus eszközei alkalmaztak. Sok helyütt a választási helyiség közelében még a katonai fedezett sem nyújthatott kellő védelmet a szabadelvű párti választóknak a felbujtott tömeg fanatizmusa és fenyegetései ellenében, úgy, hogy a liberális választók nagy része nem élhetett alkotmányos jogával. Hogy a petíciók panaszai nem közigazgatási tisztviselők által elkövetett erőszakoskodásokra vonatkoznak, ezt egyebek közt a tisztelői választás példája is bizonyítja, a hol az Ugron-párt legyőzött kandidátusa petícióval a megválasztott nemzeti párti képviselő ellen és olyan adatokkal képes támogatni kérelmét, amelyek a megválasztott képviselő mandátumának törvényes voltát meglehetősen kétségessé teszik.

A képviselőház tisztikara. Folyó hó 29-én, vasárnap esti 6 órakor a szabadelvű párt kijelölt és végrehajtó bizottsága ülést tart. Tárnya a képviselőházi elnök, alelnök, jegyzők és háznagy kijelölése. Ugyanaz nap esti 7 órakor pártértekezlet lesz. 30-án este 6 órakor a kijelölt és végrehajtó bizottság ülést tart. Tárnya a bizottsági tagok kijelölése, este 7 órakor a napon is értekezlet lesz.

minusnak. Csak hogy ez természeti törvény és nem társadalmi; törvénye az emberiség fejlődése természettudományának, de nem az egyes emberek életének; törvény amely egyetemes és nem individuális, irányítója a nemzetek és államok életének, de ezen belül az egyesek közt más rendet szab a társas lét. A társadalomban nincs a brutális erőkihasználásnak tere, mert azon belül mindenki egyenlő erős: a gyengébb mellette ott áll védelméül a társadalom, az állam ereje a támadás ellenében. A mi azt jelenti, hogy a társadalom így az erő egyensúlya, nincs erősebb és nincs gyengébb, tehát nincs küzdelem a létért a Darwin törvényének brutális eredeti értelmében, s ha ki ökle erejében bizakodva leüti ellenfelét, nem a törvény létét bizonyítja, hanem a törvény ellen támad, meghamisítja az egyensúlyban lévő mérleget, — a miért bűnhődnie kell.

Nem Darwin volt az első a ki az erők törvényének érvényesülését észrevette; a ki filozofus az emberi társadalom keletkezésével foglalkozott, mind abból indult ki, hogy kezdetben vala az erőszak, a bellum omnium contra omnem, mindenké harozza mindenké ellen. De mert így élni nem lehetett, mert az emberek egymásra szorultak, hát lemondtak a küzdelem jogáról, s törvényt szabtak a béke, az egyensúly megbontója ellen.

Ez a törvény az, amelyben Paul Astier filozófiája megbotlik, s kiderül róla, hogy csak üres jelszó.

ORSZÁGGYŰLÉS.

A képviselőház ülése.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —
Budapest, november 27.

Ma már valamivel kevesebben voltak a honatyák, de azért szép számmal jelentek meg ma is és a mikor tíz óra körül a folyosón felhangzott a villamos osengető szava, mely az ülés kezdetét szokta jelezni s a képviselők bevonultak a terembe, nem igen akadt üres hely a sötétzöld padokban, csak a Kosuth-pártiak mögött állott elhagyatva két pad; a néppártiak kijelölt ülésai, kik még mindig folytatják a passzív ellentállást a háznagy hivatal intézkedései ellen. Megvonultak ma is Apponyi háta mögött, a hol jutott számukra is egy kis hely.

Zugó éljenzés közepett kapasszkodott fel Janicsáry Sándor az elnöki székbe, azután megindult a konverzálás; szavai elvesztek a szájban.

— Csöngessen! — buzdították innen is, onnan is.

Dehogy nyult volna ő csöngőhöz!

A jegyzőkönyv felolvasását már csendesebben hallgatták végig, sőt egyszerre csak feláll Polónyi Géza s az emelvény felé fordul:

— Jegyző ur szólni akarok!

A jó Helfy Ignác odament az apostrofált fiatal emberhez s megmagyarásta neki, mit is kell ilyenkor cselekednie.

Egy kis hibát fedezett fel Polónyi a jegyzőkönyvben, azt tette szóvá.

Na ha egyéb észrevétel nincs, akkor a jegyzőkönyvet hitelesítettnek jelentem ki, — szólt Janicsáry bácsi boldogan.

Azután felolvasták a trónbeszédet, elintézték azt a kis házszabály-vitát, a melyet Péchy Tamás idézett fel s a melyhez Polónyi nem tudta megállani, hogy hozzá ne szóljon. Mondani valója ugyan nem volt, mert csupán „az előtte szóló véleményéhez csatlakozott,” de hát nem tudta szívére venni, hogy elmulasztson egy alkalmat, mikor beszélnie lehet. Bánffy báró miniszterelnök felvilágosító szavai után Janicsáry készülődött szólásra.

Halljuk! Halljuk! kiállítottak mindenfelől.

No hát az ülést bezárom, szólt a korelnök s meglegedve botorkált le a lépcsőn.

Az ülés után még néhány honatyá, nyilván az ajak közül, a helyén maradt a miből egy pár konok karzatlatogató azt következtet-

te van a színműnek még egy filozófia, Loxtigue a Paul Astier titkára. Ha reális gazdája elveiben még a földön marad, s az erőjogán akar szabadon érvényesülni, ő tovább megy, Berkleyt idézi, s jellembeli fogatkozásait oly szépen magyarázza avval, hogy hiszen ez a világ csak egy nagy relativitás; a világ olyan, a milyennek nézem, csak az a kép, a melyet én alkotok róla, — miért ne alkotnék hát szép képet, olyat, a mely nekem kellemes s ha a jogosság egyszerűen a nézőpont dolga, miért ne nézném én becsületesnek, jónak, igaznak azt a világot, a hol tehetek, a mi tetszik. Végre is az csak természetes, — és a mi természetes, az jogos és igazságos is.

Daudet, a kedves elbeszélő nem filozóf, nem az még a hazug elvekben való következetességben sem. — Lássuk csak. Astier Paul filozófiája a küzdelem a létért; elve: az erő győz. Miért küzd Astier? Feleségét a válásra akarja kényszeríteni, hogy elvessen de Seleny grófnőt sok pénzével. Az asszony nem akar válni, de Astiert ez nem bánja; ő az erősebb, mérge van a kezében, abból tölt a felesége poharába; pusztuljon a gyengébb. — Az asszony látja a gátságot, de azért szájjához emeli a poharat és ekkor a férj, a ki a gyilkossághoz még sem elég gazember, megvalja alávalóságát. — Mi ez? Gyávaság, mint a felesége mondja, a becsület maradvány szikrája a hogy én hinném, s vagy az erők hiánya, gyengeség Paul Astier filozófiája szerint?

te, hogy itt talán lehet még valamit látni s nyugodtan várták a következőket. Egy teremőr végre figyelmeztette őket:

Az ülésnek már vége van!

Az atyafiak azonban nem akartak tágitani.

— Már mi csak megvárjuk a főrendek ülését is! s nagyon haragudtak, amikor utóljára is kénytelenek voltak távozni.

Az országgyűlés ünnepélyes megnyitása után ma gyűltek össze az új képviselők első ülésre.

Az ülésen Janicsáry Sándor korelnök elnökelt, jegyzőül a korjegyzők működtek.

Perényi Zsigmond báró korjegyző felolvassa a múlt ülés jegyzőkönyvét, melyben Csávossyról, mint képviselőről tesz említést.

Polónyi Géza kifizetése van a jegyzőkönyvnek azon része ellen, mely Csávossy képviselőnek mondja, holott az ő háznagy funkciója a ház megalakulásáig tart. Kéri a jegyzőkönyvnek ez értelemben való kiigazítását.

Megtörténik.

Bánffy Dezső báró miniszterelnök bemutatja azután a trónbeszéd hiteles másolatát, melyet felolvasnak.

Hitelesítették azután az ülés e részéről szóló jegyzőkönyvet átküldötték a főrendiházhoz.

Janicsáry Sándor korelnök kihirdeti, hogy a legközelebbi ülés holnap délelőtt 10 órakor lesz, a mikor a képviselők megbízóleveleiket betegadják nyújtani.

Péchy Tamásnak az a nézete, hogy a korelnöknek ez az intézkedése a házszabályokkal ellentétes, mert a házszabályok rendelkezése szerint a mandátumokat már ma be kellene nyújtani.

Polónyi Géza csatlakozik Péchy felfogásához. Péchy helyesen értelmezi a házszabályokat bár az eddigi gyakorlat meg is felel a korelnök mai intézkedésének. Most már est az intézkedést megváltoztatni nem lehet, s felszólalásának célja csupán az, hogy jövőre a házszabályok rendelkezése értelmében járjanak el.

Bánffy Dezső br. miniszterelnök kimutatja, hogy az eddigi gyakorlat a helyes mert a mandátumok benyújtása mindig a harmadik ülésen szokott megtörténni.

A jegyzőkönyv e részének hitelesítése után a korelnök az ülést bezárta.

A főrendiház ülése.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —
Budapest, november 27.

A főrendiház déli 11 órakor tartott ülést Zichy Ferencz gróf korelnök elnöklése alatt.

Paul Astier gyengébb volt a végső küzdelemben, tehát az asszonyé a győzelem, nem válik, — ez ugyebár az erők érvényesülése. Pedig hát nem úgy van; az asszony válik. És van ereje válni attól, a kit öregsége szenvedélyével imád, s van ereje elbukni, lemondani a gyengébbel szemköst.

Hát ez a kibontakozás a maga öntudatlanságában nem világos csáfolata-e a Daudet filozófiájának? Ime nem az erők érvényesül.

Végső momentumul mégis az erősebb szerepel a darabban; egy elcsábított leány apja lelövi Astiert, a kinél „erősebb” mert fegyver a kezében. — A függöny itt legördül, finita la comedia. De vajon az erő marad-e győztes? Nem. Vaillant megölte Astiert, de nem büntetle nélkül, nyomon követi bűnét a társadalom elégtétele, a büntetés. A társadalomé a mely a gyengébb egyesnek erőpótlója, a társadalomé, a mely létét veszélyeztetni nem hagyja, s csak az erők egyensúlyát ismeri el, és nem az erő túltengésének jogát. Vaillant marad színen és mégis a győztes a halálán át: a gyengébb Astier marad.

Hagyjunk már most a darab filozófiáját, s nézzük magát a drámát. — Kettőt kell itt konstataálnunk: az alakok, a kik szerepelnek érdekesek, igazak, egyik másikuk igen jól megrajzolt is, ez az egyik; a másik az, hogy ez a dráma — nem dráma. Az elbeszélő Daudet keze meglátszik rajta végig. Érdekes kis történet az egész, a melynek cselekvénye any-

Felolvasták a királyi leiratot, melyben tudatja a főrendekkel, hogy a főrendiház elnökévé Tóth Vilmost, alelnökévé pedig Vay Béla bárót és Károlyi Tibor grófot nevezte ki a király. (Eljenzés.)

Tóth Vilmos (Beljenzés) folytatán távollévé a korelnök, köszönetének nyilvánítása után Vay Béla bárónak adta át az elnöki széket, ki szép beszédet mondott, kifejezvéen köszönetét a felső bizalmáért. Hangsúlyozta, hogy a ház méltóságát és minden egyes tagjának jogait mindig szíven fogja hordani. (Eljenzés.) A király és a királyné életével végezte beszédét.

Köszönetet szavaztak ezután Zichy Ferenc gróf korelnöknek majd itt is felolvasták a trónbeszédet.

Megválasztották ezután az igazoló bizottság tagjait a jegyzőkönyv hitelesítésével az ülés véget ért.

Az a „tisza” mandátum.

Arad, november 27.

A „tisza” mandátum Apponyi Albert gróf és Jászberényből való. Megmondotta a gróf kétszer is, hogy ha a kéteynek árnyéka fér is a megbízó levélhez, melyet a választóktól kapnia kell, nem fogadja el. Hiszen hogyan intészen ő, ki a nemzet logikáját, a változatlan egységet a fejlődésben képviseli, erős, döntő támadásokat a nemzet „aberrációja” által hatalmában megnövekedett Bánffy kormány ellen, ha az alap, melyen áll, bizonytalan és nem szilárd.

Elfogadta a mandátumot nagy és elkésredett szavakat mondván hozzá, tehát hiszi, hogy az a mandátum — tisza. És most jó Jászberényből harmincz komoly, higgadt ítélő ember, akik megaszták, hogy amit mondanak, tényeknek tekintessék és átnyujtanak a képviselőház most még korelnöki irodájában egy irást, melyben bőszesen vannak határozottan, tisztán szóló adatok, hogy Apponyi Albertnek a 88 szavazatnyit többsége csuf mesterkedésével, erőszakoskodással, hazugsággal halott idézéssel és íráshamisítással szűletett meg.

Nem közöljük az egész petíciót, melyet Erdőgh Oszkár dr. és még 29 választó irt alá, de egy pár részletet olvasóink tájékoztatására közreadunk, hogy fogalmuk legyen, milyen is egy nemzetipárti „tisza” mandátum.

Az október 28-án lefolyt választásról felvett jegyzőkönyv szavazási rovata ivében a lesavazott választó lakhelyére vonatkozó rovat egyetlen esetben sincs kitöltve.

ny, hogy Mária Antonia a méregpohár után hajlandó a válásra, de az új házasságot Paul Astier csak meg nem kötheti, mert Vaillant lelővi. Az eset a Daudet kedves elbeszélő modorában érdekes, de drámára ikevés. Ezért az első felvonásban mindössze is az történik, hogy Paul Astier elmeséli válsási szándékát, a másodikban, ugyancsak elmeséli Mária Antonia, hogy nem szándékozik elválni a harmadik felvonás az elcsábított Lyderől test érzelmek képet, a negyedik adja meg végre az egész akció, a hol szembeáll az asszony és a férj, az ötödik felvonás ezután már csak a pisztolylövés kedvéért van.

Es mégis bármily kevéssé jó színű is a küzdelem a létért, végig érdekes és tetssős az embereiért, a levegőjeért, rejtett finomságáért, a melyek mind a Daudet Alphonse szívének munkájára vallanak.

Mindaz persze az előadók dolgát teszi igen nehézé.

Ennek a feladatnak a társulat egészben elég jól felelt meg, egy-egy színesebb jelenetnek meg volt a hatása, s helyiely közzel igazi hangulata is, ami eléggé ellensúlyozta a darab szakgatottságát s lassu menetét. A két főszerep Bácsné és Balla kezében volt. Bácsné Mária Antoniaja alaposan átgondolt, következetesen keresztülvitt alakítás volt és mégis nem igaz. A Bácsné herczegasszonya nem volt a vad szenvedélyű Padovani, a korszikai nő, akinek vére forrását, hamuba fuló vad szenvedélyét ötven éve dacára is értjük, ér-

A szavazatszedő küldöttség elnökei a választási törvény evidens intenciója s a 70. §. világos rendelkezése ellenére, tehát a törvénybe ütközöen azért hagyták kitöltetlenül és nyitva a szavazási rovatok ivékben a lakhelyrovatot, hogy törvényellenes eljárásukat ily módon leplezhessék és lehetetlenné tegyék a választók neveinek gyakran ismétlődő hasonlatosságánál az ellenőrzést és az azonosság megállapíthatását.

Amde Pethes Pál választási elnök és Tarjay Sándor küldöttségi elnök ama tervük kivitele érdekében, hogy a választók azonosságának megállapíthatását természetesen mindég az Erdély Sándor urra szavazók rovására erőszakosan megakadályozzák, tovább mentek és azonfelül, hogy a lakhelyrovatot kitöltetlenül hagyták, a választási törvény 64. §-ának világos rendelkezése ellenére, így a város tanácsa által a választás helyére a választók azonosságának megállapítása czéljából küldött tagokat, nemkülönbön az Erdélyi-párt bizalmi férfait az azonosság megállapítása körüli közreműködésükben meggátolták, a mennyiben az utóbb említett közreműködő közegeknek az azonosság megállapítása közül tett nyilatkozataikat figyelmen kívül hagyták és az azonosság tekintetében tett loyális nyilatkozataikat dacára az Erdély Sándorra szavazni kívánókat leadásától szavazatukat elűtötték.

Ily előzmények után és erőszakosságok árán történt: 1-ször: hogy nagyszámú szavazatot le Apponyi Albert gróf urra oly egyének, kik nem voltak azonosok a választási névjegyzékben felvett szavazatra jogosultakkal és midőn a szavazatra jogosult valódi választók a küldöttségek előtt megjelentek és Erdély Sándor urra kívánták szavazatukat adni, a küldöttségi elnökök által azon a csimén, hogy már lesavaztak, elutasították, ezen elutasítások azonban az elutasított szavazók jegyzékében az előjárósági tagok és az Erdély-párti bizalmi-férfiak tiltakozása dacára egy szavazatuk esetben sem lettek felvéve.

Apponyi Albert gróf urra lesavazottaknak vannak eképen feltüntetve azok, a kik szavazati joggal nem bírnak, holott a valódi szavazók, a kik szavazatuktól a küldöttségi elnökök erőszakoskodásai folytán elűtöttek, Erdély Sándor urra kívántak szavazni.

Az ide 5—25. szám alatt csatolt hiteles alakban kiállított nyilatkozatokban az illető választók saját személyükben nyilatkoznak, a 26-ik és 27-ik szám alatt hiteles alakban csatolt hatósági bizonyítványok igazolják, hogy az ilyképen jogtalanul elutasított választók azonosok a választói névjegyzékben előforduló valódi választókkal, hogy tehát az Apponyi Albert gróf urra adott ezen szavazatok összesen 42 szavazat, hamis.

A fentebb vázolt előzményeknek és erőszakoskodásoknak további következménye

Másodsor, hogy a küldöttségi elnökök által, hol úgy nevezett nagy kor különbség ré-

zelmes, könnyekre hajló nő volt az övé, csendes várú és igen sok helyütt erő nélkül való. A Padovani asszony nyelvén tudám csak hamarosan a különbséget az ő és Daudet asszonya közt kifejezni: amit ő adott, az sentimentó, ami lelkét érthetővé tenné, az a passione.

Balla Astier Paulja nem volt a hatalmas erős férfi, aki mindenén győz, és mindenké megmondhat akár. Nagyon is fiatalos kevéssé imponáló megjelenése, hangjának lemondó, melancholikus csengése élesen ellenkezett Astier egyéniségével. Képzeletünk szerint határozott megjelenés, akaratot lekötő, csengő hanghordozás és lebilincselő nyit, merész tekintet az ő fegyverei, az ő ereje. Balla pillantása ellenben feleséggel való nagy jelenetében is, a második felvonás végéig szerete kalandozott, a helyett, hogy evvel az egyetlen fegyverével mintegy hipnotizálná őt.

Horváth Paula marquisa csinos megjelenésű, de kevéssé érzelmű hölgy volt, pedig ez a kis szerep az idegeivel élő modern nő egész lelki világának kifejezője lehetne. Szintugy Bács katonás cziviljéből is hiányzott az egyéniség.

A mellék alakok sokkal jobbak voltak. Első sorban Tompa igen jó volt a dadogó vegeyes szerepében, Fóthy Frida rokonszenves Lydie volt, jó volt Paulayné kis szerepében, Szendrői Iványi, Tábori jól egészítették ki a környezetet.

SZÖLLŐSI ZSIGMOND.

vén, hol pedig minden egyéb elfogadható indok nélkül, csupán azért, mert szavazatukat Erdély Sándorra kívántak adni, elutasították oly választók, a kik választási joggal bírtak, a kiknek azonosságát a tanácsstagok és az Erdélyi párt bizalmi férfiak kétségtelenül igazolták.

Az ide 28—51. sz. alatt csatolt, hiteles alakban kiállított nyilatkozatokban az illető választók saját személyükben nyilatkoznak, a 26., 27., 52., 53. sz. alatt hiteles alakban csatolt tanusítványok igazolják, hogy az ilyképen jogtalanul elutasított választók azonosok a választási jegyzékben előforduló választókkal, hogy tehát eddigi megállapodásunk szerint Erdély Sándor ur jog- és törvényellenesen 24 szavazattól fosztott meg.

Méltó folytatását képezte az előbb vázolt elnöki eljárásnak az a tény, hogy

3-szor Apponyi Albert gróf urra szavazottaknak tüntetettek fel az 1874. évi XXXIII. t.-c. 78. §-a ellenére oly egyének, a kik a választói névjegyzékben nem foglaltatnak. Ilyképpen az Apponyi Albert gróf urra adott szavazatok száma 13-al jogtalanul növekedett.

Es betetőzte a küldöttségi elnökök erőszakos és a valósággal homlok egyenest ellenkező eljárását az a sötét tény, hogy halottak nevei fordulnak elő azok sorában, a kik a választási jegyzőkönyv adatai szerint Apponyi Albert gróf urra adták le szavazatukat.

A választási jegyzőkönyv szerint Apponyi Albert gróf urra adták le szavazatukat a következők: Sas István, Horti Ferenc, Oláh János, Piroksa László, Szivós János, Nagy István, Bujdosó Péter, Kovács János, Sas József, Perny Mihály, a kik az 1896. október 28-án az ide 54—65. sz. alatt hiteles példányokban csatolt anyakönyvek szerint már életben többé nem voltak.

Az ide 66—67. szám alatt csatolt bizonylatok szerint ezen elhalt egyének azonosok a választási névjegyzékben előforduló választókkal. Itt s helyen kiemelendőnek tartjuk azon ténykörülmenyt, hogy a választási névjegyzék 1178. szám alatt felvett s az 50. szám alatt hiteles alakban csatolt anyakönyvi kiadvonat tanúsága szerint 1896. évi október 28-án életben nem lévő Sas Pál Jászberényi lakosnak 27—30 éves István nevű fia, annak a Sas Pálnak a fia, a ki ugyanazon bizottságnál, melynél fia szavazott, mint az Apponyi-párt részéről kijelölt bizalmi férfi munkődött, annak a Sas Pálnak a fia, a ki az elhunyt 80 éves Sas Istvánnak közeli rokona s így igen jól tudta azt, hogy fia alszavazó s ennek dacára s a hatósági kiküldött s az Erdélyi-párt bizalmi férfainak ismételt felszólítása ellenére, fia lesavazását az elnök hozzájárulásával kieszközölte.

A megválasztott képviselőre tehát összesen 12 halott ember szavazata esett.

Ezen szembeeszköz törvénytelenségek tudatos palástolására, a helyzet összezsavarása és a választási sorrend áttekinthetőségének meggátolására eszelte ki a választási elnök azon módszert, hogy az 1874. XXXIII. t.-c. megkerülésével a központi választmány által meghatározott sorrend figyelmen kívül hagyásával, összezsarítva, megosztva a város kerületit és tanyáit, sőt midőn érezte, hogy az Erdélyi-párt a választás délutánján egyre növekvő succrescenciát nyer, két órái keresztül, délutáni 4 órától délutáni 6 óráig egyetlen Erdélyi-párti választót sem engedett fel az urnához, hanem folyton Apponyi-párti szavazókat szavaztatott le, jóllehet a központi választmány az egyik párt 10 választója után a másik párthoz tartozó 10 választó lett volna szavazásra bocsátandó, a mint azt az idei 4868. sz. alatt hozott határozat igazolja.

A rendelkezésünkre álló bizonyítékok a szavazás tényleges eredményét eddig is a következő számszerű adatokkal tessék szemléltetővé:

1. Azon elutasított valódi szavazók, a kik Erdély Sándor urra kívántak szavazni, de helyettük mások, mint alszavazók, lesavaztak Apponyi Albert gróf urra, eddig igazolva	42
2. Elutasított Erdély Sándor választói közül	24
3. Nem szavazók lesavaztak Apponyi Albert gróf urra	13
4. Halottak	12

Összesen tehát 91

Az itt megállapított számadatok kétség-telenné teszik, hogy ha a házszabályok 71 §. c) pontjában felsorolt visszaéléseknek a küldöttségi elnökök jog és igazság szerint gátat vetettek volna, az október 28-iki választáson Erdély Sándor ur kapta volna meg a többséget.

IDŐJÁRÁS.

Légnyomás: reggel 7 órákor 769.3 milliméter, délután 2 órákor 759.5 milliméter. Hőmérséklet: reggel 7 órákor $0^{\circ} + 0.5$, délután 2 órákor $0^{\circ} + 3.7$. Szél iránya és ereje: reggel 7 órákor DN. 5, délután 2 órákor EN. 1. Felhőzet: reggel borult, havas, délután többnyire borult. Csapadék az utóbbi 24 órában: 0 milliméter.

IDŐJOSLÁS.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— November 28. —

Fagypont körüli hőmérséklet. Helyenként csapadék.

Elveszett nyomok.

— Mese a hóról. —

Lőrinc Pista kívül lakik a városban. A kis portája napokban este a frissen esett hótól fehérlett. Pista nem gyönyörködik a friss hó költészetében, hanem inkább fogja magát a tuló részébe pálinkázni. Ez a szenvedélye minden héten kitör belőle, kitört tehát most is. Otthon hagyta fiatal csinos feleségét, (a ki csak árvaságában ment a részeges Pistához) és beült a kocsmába vig osimborák közé.

Ejfélig is folyt a dárídó. Ekkor astán egyet fordult a világ Pistával s bevágódott az asztal alá, megse mukkant reggelig, úgy megnyomta a tengernyi szesz, a mit bőven szedett magába. Reggel astán nyolc órákor vetődött háza. Zugott a füle és nyilaldosott a feje. Friss levegőre kiment hát a kertjében fekvő dombig, mely tegnap előtt este fehér hóval volt borítva. Tegnap azonban osunya fekete domb volt. A szép fehér dombon alig tarkálott egy vékony réteg. A Pista szeme mégis megakad egy ponton. Majd kingrott a korhely szeme, úgy kimeresztette egy emberi nyomra, melynek csak a szélei látszottak csupán, s a rémáját is alig sejtette a gyakorlott szem. Ezek a félig elveszett nyomok levezettek a dombról a kis házhoz, melyben Pista felesége haragudott a részeges urára. Ezek a nyomok elfelejtették a mámoros emberrel a pálinkamérgezés kellemetlenségeit. Szörnyű gyanu fogamzott meg lelkében és egyenesen rohant a házba.

— Asszony ki járt itt?

— Kend tudom nem!

— Hissz az én bajom!

— Baj az nekem is!

— Ne feleselges így.

— Hát ne kérdészen így!

A részeg ember megkapta az asszony vállát és rázta:

— Ki volt itt, azt kérdelem?

Az asszony oda kapott mérgesen, mint egy haragos csiosa és végig karmolta az ura durva kezét.

A pálinkás ember dühbe jött és felemelte a kezét, de az asszony félre ugrott és elkerülte ütlegeit. Az ember most már hirtelen egy falhoz támasztott fűtykös után nyult, mire a menyecske kerekelt oldva, meg se állott a rendőrségig:

— Agyon akar tenni a férjem tekintetes uram, — szólt a kapitánynak.

— Mért?

— Azt mondta, hogy valakinek a nyomát látta, a melyik hozzám vezet.

A kapitány még hosszasanban kérdezősködik, de egyszer csak Lőrinc Pista benyitja az ajtót és szinte könyörögve szól:

— Engedelmet kérek, tekintetes uram. Hibás vagyok. Azt se bánom, ha elsiáznak, azt se bánom ha elvernek.

Az asszony bámul az urára, a kapitány kíváncsian várja a történéseket. Lőrinc Pista csak tovább beszél:

— Láttam a nyomát, tekintetes uram. Ott a kertem végében, a hol még valami vékony hó olvadóban volt. Tisztán láttam, hogy nem sarokkal áll a házam felé. Elfutott a mérég, mert hát nem oszám az asszony. Astán, astán, ... elvesztettem a nyomot. Kínzott a gyanu, tekintetes uram, de most már tisztában vagyok.

— Mivel van kend tisztában? — kérdi a kapitány.

— Nem feléje irányult az a nyom!

— Hogy-hogy?

— Mert egy tyukom hiányzik tekintetes uram,

mely esetből nyilvánvaló, hogy tolvaj járt nálam az éjjel.

— No látja — mondja a kapitány. Nem kell hirtelenkedni. Nem igaz ám a kend gyanuja.

Lőrinc Pista csak integet a nagy borsos fejével és kéréleg néz a feleségére.

Az asszony dacosan emeli fel fejét és méltatlankodva tört ki, amint eszébe jut a részeg ember durvasága:

— Nem igaz még, de a lehet!

HIREK.

Arad, november 28.

Vonatok indulása		Vonatok érkezése	
ARADRÓL:		ARADRA:	
Budapestre gyv. reg.	8.18	Budapestről svv. reg.	6.05
" svv. de.	11.20	" svv. du.	8.55
" tv. du.	3.56	" gyv. este	6.52
" svv. este	9.35	Csabáról (péntek) reg.	7.—
Csabára (péntek) de.	12.—	Szolnokról tv. reg.	9.10
Szolnokra vv. reg.	5.10	" svv. este	8.47
Tóváros svv. reg.	6.30	Tóvárosról vv. reg.	6.54
" svv. du.	4.30	" gyv. reg.	8.08
" gyv. este	7.02	" tv. de.	10.50
Seborszra vv. du.	2.30	" svv. este	8.55
Temesvárra svv. reg.	6.20	Radnáról tv. du.	3.12
" svv. de.	11.25	Temesvárról vv. de.	10.48
" vv. du.	5.—	" svv. du.	8.44
Eszegre svv. reg.	4.45	" svv. este	10.55
" svv. de.	3.46	Eszegről svv. de.	8.45
" vv. du.	4.10	" svv. este	6.42
N.-Halmágyra svv. reg.	6.35	" svv. éjjel	10.25
" svv. de.	11.55	N.-Halmágyról svv. de.	8.08
" svv. du.	4.50	" vv. de.	11.05
M.-Hegyesre vv. du.	2.30	" svv. este	6.34
		M.-Hegyesről vv. du.	12.50

November 28. Szombat. Róm. kath. naptár: Sosten. Protestáns naptár: Sosten. — Izraelita naptár: Sabbat Vajesev. — Görög-keleti naptár (november 18.): Máté. — A nap két 7 óra 27 pereskor, nyugszik 4 óra 10 pereskor. — A hold két reggel, nyugszik 1 óra 2 pereskor.

November 29. Köztörvényhatósági bizottsági tagválasztások a IV-ik kerületben.

December 5. A nagyhalmagy-brádi vasúti ünnepélyes megnyitása.

Szabadegyházi emléktárgyak országes mazonma (színházeplét II-ik emelet) nyitva van mindennap délelőtt 10—12 óráig, délután 2—5 óráig. Bemenet díjtalan.

Kölcsey-könyvtár nyitva van szerdán és szombaton 2—4 óráig és pénteken 11—12 óráig. Helyiség: Polgári iskola, földszint.

— Püspöki kinevezések. A hivatalos lap tegnapi száma az alábbi legfelsőbb kéziratot közli: Vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére Ivánkovits János dulcignoi címzetes püspökké és osztálytanácsost rozonyói püspökké, dr. Radu Demeter görög katolikus esperest és gyulafehérvári érseki szentszéki tlnököket pedig lugosi görög szertartású katolikus püspökké kinevezem. Kelt Bécsben, 1896. évi november hó 22-én Ferenc József s. k. Wlassics Gyula s. k.

— Hieronymi Károly valóságos belső titkos tanácsos, Aradváros országgyűlési képviselőjének tiszteletére tudvalevőleg városunk polgársága december hó 8-án, csütörtökön a „Fehér Kereszt” fényes udvari éttermében társas estélyt rendez, mely iránt pártkülönbség nélkül nagy az érdeklődés. Mintán eddig is többen tudakozódtak már, hol lehet a bankettre aláírni, figyelmeztetjük az érdeklődőket, hogy az ivartó urakon kívül egy ilyen ivle van téve az „Aradi Közlöny” szerkesztőségében is, a hol a nap bármely órájában alá lehet az estélyre jegyezni.

— Az igazságügyi palota. Az aradi igazságügyi palota kérdésében fontos lépés történt a tegnapi folyamán, mely a minden tekintetben annyira szükséges és sürgető megoldást minden kétséget kizárólag létre hozni van hivatva. Liszkay Gyula igazságügyi miniszteri osztálytanácsos még csütörtökön Aradra érkezett Wagner Károly fővárosi építészszel, hogy a palota építéséhez szükséges végső megállapodások iránt tárgyaljon. Ilyként ez a kérdés oly stadiumba jutott, hogy az igazságügyi palota építése mulhatatlanul kezdetét veszi 1897 évi április havában. A megejtett tárgyalások folyamán az eddigi tervezeten több módosítást eszközöltek, melyek főleg a törvényszék, járásbírósg és ügyész-

ség nagyszámu személyzeténél fogva váltak szükségessé. Ilyképen arra a megállapodásra jutottak, hogy az épületnek a Salacz-park felé eső homlokzatán levő középső kiugró rizalit valamint a kis körút felőli homlokzat középső része nem egy emeletes mint ezelőtt tervezve volt, hanem két emeletes lesz. Az építést Wagner Károly fővárosi építész eszközli, ki nek szakértelme emelte fel az eddigi igazságügyi épületeket is. Most még csak az van hátra, hogy a városi mérnöki hivatal a terepfelvételt eszközölje; ennek megtörténte után hat hét alatt elkészül teljesen a végleges tervezet, s aztán körülbelül január elején kiiratnak az árlejtések, szóval fogantoztatnak a technikai előintézkedések.

— A törvényszéki elnök jubileuma. Ottrubay Károly, az aradi kir. törvényszék érdemdus elnökének 10 éves jubileuma iránt mind nagyobb körökben indult meg a mozgalom azon czélból, hogy e napot, mely tíz évi elnökségének zárkövét képezi, jelentőségéhez méltóan ünnepeljék meg. A bírói és ügyvédi kar tagjai e mozgalomnak vezetői mint a kik hivatásuknál és állásuknál fogva is a legilletékesebb annak irányzására becsatlakozik hozzájuk szívvel-lélekkel Aradváros előkelőségének minden tagja. Első közleményünkben tévesen azt irtuk, hogy az ünnepelt egyidejűleg az igazságügyterén el töltött 25 éves pályafutását is e napon tölti be. — E részt a legnagyobb készséggel odamodositjuk, hogy Ottrubay Károly elnök negyedszázados szolgálata már évekkel ezelőtt nyert befejezést.

— Az ellenzéki jelöltek. A függetlenségi párt is felállította már jelöltjeit a vasárnap megtartandó IV-ik kerületi köztörvényhatósági tagválasztáshoz. Mint értesülünk, a szabadelvű párt két érdemes jelöltjével, Révész Adóffal és Simay Istvánnal szemben az ő részükről Daniél Endre és Gyula István fognak megmérközni. Ismerve a hangulatot, biztosak vagyunk, hogy az előbb említett két jelölt Révész és Simay nevekerül ki győzelmesen az urnából.

— A tisztviselők nyugdíjügye. Nagyon okos átiratot intézett Békésvármegye Aradvármegyéhez és Aradvároshoz. A képviselőházhoz intézendő felirata támogatására szólítja fel törvényhatóságainkat, amelyben az 1865. VI. t. cz. 8 §-ának novelláris megváltoztatását kéri a tisztviselők nyugdíjügyének egységes rendezése, illetőleg a viszonyosság megállapítása érdekében. A felirat kéri, hogy mondja ki a parlament, hogy az állami, illetve törvényhatósági szolgálatba való átlépést megelőző törvényhatósági, illetőleg állami szolgálatba eltöltött idő a nyugdíj jogosultságba teljesen beszámítassék.

— Kinevezés. Az osztrák-magyar bank aradi fiókjához kinevezte Laczay Andrást főnök helyettesé.

— Megvizsgált pénztárak. Aradvármegye törvényhatósági bizottsága még október havi rendes közgyűléséből egy bizottságot küldött ki Vászár helyi Béla elnöklete alatt a végből, hogy a megyei pénztárakat vizsgálják meg. A bizottság, melynek tagjai a közgyűlés Bánhidly Antal báró és Heinrich Sándor bizottsági tagokat küldte ki tegnap járt el megbízatásában s az egész délelőtt folyamán a megye főpénztárában és a gyámpénztárban foglalatokodott nagy buzgósággal. Ugy a főpénztárt, mint az árvaszék pénztárát is a legnagyobb rendben találta a bizottság s a pénztár kezelés kifogástalan pontosságát felett elismerésüket nyilvánították a bizottság tagjai Hofbauer Lajos és Kriván János pénztárnokoknak, nemkülömben Szánthó Gyula és Bárb Erem ellenöröknek is. A vizálatnál Szath-

máry Gyula alispán, Vörösmarty Lajos főszámvivő és közreműködtek.

— Arad és Temesvár. Hughes, és Mayer, a londoni csatornázási és vízvezetési vállalat tulajdonosai tegnap reggel megjelentek dr. Teibisz Károly kir. tanácsos temesvári polgármesternél, hogy tőle versenyen kívül benyújtott ajánlatuk eredménye felől tudakozódjanak és e tekintetben a városi hatóságnak esetleg további kedvezményeket adjanak. Az értekezlet, mely több mint egy óráig tartott, Reiber főmérnököt és Kratochwill főszámvivőt is bevonták. A polgármester kijelentette nekik, hogy a város közönsége először az Aradon ugynezen ország által a Shone-féle rendszer szerint építet csatornázási munkálatok eredményét óhajtja bevértani és természetesen azon ajánlatot fogja elfogadni, mely úgy egészségügyi, mint anyagi tekintetben a legtöbb előnyt biztosítja és ehhez képest vagy a Shone-féle rendszert, vagy az elárasztó csatornázást fogják alkalmazni.

— A péntekessék. Természetesen, Schreyer Harry, ami képzett zenetanárunk váltig azt hiszi, hogy az ő szívélyes, biztató meghívása hozta össze azt a distingvált, kedélyes társaságot mely tegnap a senekonservatorium termeiben először találkozott. Nahát nagyon csatlakozik. Ahol annyi huncot, ellenálhatlan szempillantás, annyi bájos mosoly és édes szó van együtt, ott bizony hiába volna a tanár drákói tilalma vagy titkolódzása, ott a mi fiatalságunk — ha kell — erővel is betör. Komoly szél hozta össze valamennyit: egy vegyes énekhar létesítése. A komoly énekzenekar még tegnap hangpróbákat is tartott a kisasszonyokkal s majd hogy kiugrott a bőrből a nagy sikerre, melyet elért. Nem is hagyna egy jottát sem abból a megállapodásból hogy ezután minden péntek este 8 órakor megújazzák a próbákat.

— A kórházi bizottság ülése. Arad megye kórházi bizottsága tegnap délelőtt 11 órakor Szathmáry Gyula alispán elnöklése alatt rövid ülést tartott, melynek egyedüli tárgya az volt, hogy a kórház igazgatósága felhatalmazást kért a bizottságtól 61 darab vaságy beszerzésére. A bizottság rövid tanácskozás után 2200 frtot szavazott meg ágyak vásárlására s elhatározta, hogy az összeget a kórház 1898 — 1900 évi költségvetésében fogja előirányozni.

— Az ülésen Szathmáry alispánon kívül részt vettek Matavossky Nándor kórházi igazgató, Issakutz Károly dr. megyei főorvos, Ormos Péter, Dániel László és mások.

— Az első róráté. Vasárnap kezdődik az advent s ekkor lesz az első hajnali mise az ugynevezett róráté reggel 6 órakor s azontúl mindennap, míg az advent tart. Az első hajnali misét nagy fényvel tartják. A főoltárnál Csák Öszkő dr. tartományi rendfőnök fog misézni.

— A dohánybevitel határnapja. A pénzügyminisztérium — mint tértésülünk — már megállapította a dohánybeviteli határnapokat s a beváltóbizottságok működésének időpontjait. E határnapok a budapesti felügyelőség kerületébe tartozó beváltóállomásokra nézve december 14-ike és február 27-ike közé esnek, az aradi, debreczeni, mikolozsi és nyiregyházi felügyelőségnél éppugy, míg a szegedi és a szolnoki felügyelőségnél január 2-ika és február 27-ike közé.

— Ünnepek az új évben. A jövő 1897-ik esztendő valóságos ünnepi év lesz mindazok előtt, akik szeretik az ünnepi munkaszüneteket. Egy nappal sem lesz azért több ünnep benne, mint az előző ezer években, hanem az ünnepek nagy része hétköznapra esik. Így minjárt újév napja pénteken lesz, vizkereszt szerdán, gyertyaszentelő boldogasszony napja pedig kedden, február másodikán. A farsang 55 napig, tehát közel 8 hétig fog tartani,

nagy öröme a bálozó ifjúságnak és keserűségére a bál ruhákért szenvedő leányos apáknak. A hat hetes bált után június 18-ára esik husvét vasárnapja június 6-án lesz pünkösd 17-én csütörtökön pedig urnapja. Szent István király napja péntekre esik, kisasszony napja pedig szeptember második szerdájára. Karácsony ünnep szombatra és vasárnapra jutott 1897-ben.

— Elbocsátás a honvédség kötelékéből. A honvédelmi miniszter Baross Dezso és Banovits Sándor tartalékos honvéd-hadnagyokat védkötelezettségük teljesítése után a honvédség kötelékéből elbocsátotta.

— Ellopott betétkönyvecské. A békési rendőr-biztos 26-án este 6 órakor sürgönyileg értesítette az aradi rendőrséget, hogy a békési népbanknál 1800 forintból szóló Fábrián Gábor nevére kiállított 256 számú betétkönyvecskét ismeretlen tolvaj ellopta. Mivel nagyon valószínű, hogy az illető valamelyik banknál vagy zálogháznál a könyvet értékesíteni fogja, kéri jelentkezés esetén az illető letartóztatását. Az aradi kapitányi hivatal a nyert értesítés folytán megtette a szükséges intézkedéseket a tettes kézrekerítésére.

— Koszorúmegváltás. Az arad megyei takarékpénztár az elhunyt Gutsjahn Mihály koporájára szánt koszoru megváltása ozimén 20 frtot adományozott a városi árvaház javára.

— Vigan a másvilágra. Belényesből írja tudósítónk, hogy ott pár nap előtt feltűnést keltett egy még eddig ismeretlen fiatal ember hangos dorbézolásával. Estétől reggelig mulattott mámorító ital és hangos ozigánymuzsika mellett és másnap este újra kezdte a lumpeást. Ugy látszik, hogy nagy oka lehetett a bufelejtésre meg az elkeseredésre mert tegnap szomorúan fejezte azt be. A Hirschmann-kávéházban a mulatság végén hirtelen bicskát rántott elő e szavakkal:

— No most már elég volt. Mehetünk a másvilágra!

Ezután még mielőtt a vigan muzsikáló ozigányok iróztatós tetteben megakadályozhatták volna, a bál estét megabaszurta.

A ozigányok ijedten ejtették el erre a rémes jelenetre a vonót és segítségére futottak. Csakhamar megjelent a helyszínen az orvos is és miután az első segélyben részesítette, konstatálta, hogy a sebestűlés nem életveszélyes. Az önzillkos fiatal embert még eddig nem lehetett kihallgatni, mert önkivételü állapotban van.

— Egy kis tisztia víz volt. Ment az utószán gyanúlanul egy fiatal ur korán reggel. Es azimint ment, vedernyi viz locsogant le a magasból. Ezen borzongós napokban nem kellemes az efféle tnes. Nézte a leöntött fiatal ur az eget, az nem látszott haragudni, tiszta volt, hanem egy ablak csapódott be fönt a második emeleten.

— Ahán! — Jkiáltott föl a fiatal ur és ugy osuron viszesen elment a kapitány elé és meginvitáltatta a második emeleti ablak mögött lakó urat.

— Az eljött és sajnálkozott:

— Tervedés, kérem, az estoba cseléd — de ne tessék haragudni, — békéltette a leöntött fiatal urat.

— Na már hallja az ur, est nem lehet abba-hagyni, — békéltetkedett tovább a passzós.

Mire a második emeleti ablak mögött való ur így védekezett:

— Ugyan kérem, hiszen egy kis tisztia víz volt, csak a felesége mosdott meg benne.

A kapitány elővette szive jobb felét, s a legenyhébb bírságot: 2 frtot szabta ki a második emelet mögött való urra.

— Astán, mikor a leöntött fiatal ur ment kifelé, ilyesfélét mormogott:

— Csakugyan, csakugyan, éreztem is valami parfüm illatot...

— Vásári értesítés. A esongrádi országos vásár december hó 5-én és 6-án lesz megtartva és pedig a marhavásár 5-én, a kirakodó vásár 6-án.

— Adomány. Révész Adolf ur és neje srül. Lincz Sarolta urné, Assael Hermanné ravatalára szánt koszoru helyet, az aradi polgári jótékony egyeslet meházáának 10 frt — az az: Tíz forintot o. é. adományozott, mely adományért hálás köszönetet mond az elnökség.

— Tilos a hosszú haj. A hosszú hajnak, amely a hölgyek legszebb ékességei közé tartozik, hadat üzent a budapesti egyetem egyik nagyhírű

sebestanárs. Az egyetemet jelealeg tudvalevőleg hölgyek is látogatják, akik az orvosi fakultáson számára névbe négyen vannak, Hármán elcsövesek, a negyedik azonban már ötödéves. Míg az elsőéves kisasszonyok bántódás nélkül bolyonghatnak az alma mater nyájas virányain, az ötödéves kisasszony hajának hosszúsága miatt bonyodalmas helyzetbe jutott. A fönt nem említett kiváló professzor ugyanis kereken kijelentette, hogy a sebesteti gyakorlat ozéljából addig nem bocsát a kisasszony rendelkezésére betege, míg a kisasszony gondó: haja rövidre nincs levágva. E szigorú kijelentést azal indokolta hogy a hosszú hajjal könnyen lehet a beteget infociálni. A kisasszony most kétfelé tópelődik; s tudományt áldozza-e föl a hajának, vagy a haját a tudomáynak?

— Oztrák hivataínokok fizetése. Az oztrák hivatalnokok fizetésének emelésére vonatkozó javaslatot, melyet most tárgyalnak a képviselőházban, válság fenyegeti. A kormány ragaszkodik ahhoz, hogy maga szabhassa meg a fizetésfölemelés életbelépesének határidjét, míg ellenben a képviselőház a bizottság álláspontja felé hajlik, mely az életbeléptetése 1897. június elszejével kívánja. A konfliktus, az eastre, ha a képviselőház a bizottság indítványát fogadja el, valószínűleg azal fog végzödni, hogy a kormány az uralkodó megbízásából visszavonja az egész javaslatot.

— Gyilkosság a templomudvaron. Tronzenoban, egy csendes kis olasz faluban történt a minap, hogy három álaros rabló a temető közepén álló templom udvarára mászott s onnan akart a sekrestyébe jutni, el akarta rabolni az alamiznás perselyt és a templomi ékszereket. A sirásó, aki a közelben tartózkodott, előjött a zajra és megtámadta az egyik rablót. Erre a másik gyufát gyújtott s a harmadik ennek világánál lelötötte a szerenosélen sirásót és annak feleségét, aki időközben a férje kiáltására előjött. Erre mind a hárman futásnak eredtek, a nélkül, hogy bármit is magukkal vittek volna.

— Umberto és az örmester. Umberto királyal már nagyon sokszor megtörtént, hogy az utószán nekirontottak mindenféle kérvénnyel, ajánlólevéllel, rothadt almával, porral telitöltött papirtörlőszérral. Umberto király az ilyen utószáni támadásoknak most már fityeg hány, annál is inkább, mert az ilyenfajta meglepetések leginkább Rómában érik minden féle klerikális rajongó részéről. Tagnap újabb ilyen fajta utószáni támadásról ad hírt a táviró: Tagnap, a mikor Umberto király Rómában a Villa Borghese fasorában sétájára irdult, egy ember lépett eléje, egyik kezében kérvénnyel, a másikban katonakönyvvél. Az örk reá rohantak és letartóztatták. De mielőtt lefoghatták volna, a jövevény dühösen kiacálva öszettepte a katonakönyvét. Ezt az embert Longónak hívják, Sziciliába való és örmester volt Afrikában. Most vizsgálati fogságban van. A király nem ügyelt arra, hogy mi történik Longo örmesterrel, hanem nyugodtan tovább sétált a Villa Borghese kaszinója felé.

— Edison és a vakok. Megemlékertünk Edisonnak azon szeniális fölfedezéséről, mely szerint a vakság a Röntgen-féle sugarakkal állítólag gyógyítható. A „Daily Telegraph” egyik levelezője most meglátogatta a nagy föltalálót westvrange-i lakásán s lapjának a következőkép számol be látogatásáról. Edison föl van háborodva azon abszurd állítás fölött, mintha ő megígérte volna, hogy három év alatt a Röntgen-sugarak segélyével visszaadja a vakok látását. O tett ugyan próbát két páciensre, de eredmény nélkül. Mindazonáltal azt hiszi, hogy azon vakok, kiknek látóidege sértetlen, az x-sugarakat képesek fölfogni s a nagy betűs, ugynevezett sablonírást olvashatják.

De ez csak — tette hozzá Edison — pusztá föltéves. On tudja, hogy én nem vagyok tudós, hanem föltaláló s a tudomány és a nagy közönség embere között foglalok helyet. Ha tudományos irányban dolgozom, folyton kísérleteket teszek, de ehhez intelligens egyénekre van szükségem. Az a két ember, a kiról beszéltem, nem mondható épen műveltnék. A körülményeket, melyek közt a kísérletek végeztenek, oly módon kell variálni, hogy meg tudjuk, mily módon hatnak a sugarak a szemre, melynél a fény útját a rezecharthyához fizikai akadályok állják el, a mint ez például a hályogról vagy a lencse megsértésénél szokott előfordulni. Azt hiszem, hogy a Röntgen-sugarakban az eshetőségek egész kínoscsányája rejlik.

Ezek a részben elhamarkodott hírek R o u s s Károly többszörös milliommot, ki teljesen megvakult, arra birták rá, hogy Edisonsnak egy millió dollárt biztosítson az esetre, ha szeme világát visszaadná.

Mister Rouse ugyanoly összeget kíná minden tudósnak, a ki meggyógyítja őt. Ugy hírlík, hogy Edison egy hónap múltán folytatni fogja kísérleteit a milliomoson, a ki kijelentette, hogy szükség esetén egy egész évet is eltölt a tudós laboratóriumában. Rouse a látóidegek atrofiájában szenved.

— A ládában utazó szabó. Említettük már, hogy Z e i t u n g Herman megint utra kelt és azon a bizonyos, immár többé nem egészen szokatlan uton, azaz egy ládában Rómába érkezett. A kalandos szabó kihallgatása alkalmából érdekes dolgokat mondott el magáról és utazásáról. Nyolcz napig volt a szegény szabó a ládában és ez alatt az idő alatt csupán vizet és ánsilikört ivott. Annak dacára, hogy a ládára rápingáltatta figyelmestetésül a törékeny szót, panaszkodik, hogy többször nagyon kíméletlenül lökdösték ide-oda s vagy nyolcszor fel is borították. Aludni jól és sokat aludt, de sokat fásott is. Ládájának berendezése a következő volt: egy kettős üveglap alatt levő aronkép, a mely őt átláthatatlan páncséljában ábrázolja, egy másik képe körülragasztva kivagdosott hírlapközleményekkel, a melyek mind ő reá vonatkoznak, egy köteg szalma és néhány palacska viz. Zeitung szombat este adott életjelt magáról, mert nem tudta, hogy Rómában van, azt hitte még Genovában járnak. Ha a rendőrséggel meg nem gyűlik a baja, valamelyik csirkuszban akarja magás produkálni golyófogó páncséljával, a melyet jobbnak tart a kollegájánál, tudniillik a Dowéénél. Zeitungnak különben nemes az első nagyobb utja; a párisi uton kívül Spanyolországot, Belgiumot, Hollandiát, sőt Észak-Amerika egy részét is megjárta s mindenkor ládában utazott, a nélkül, hogy bármi baja is történt volna.

— Egy királynő szerelmi regénye. Vilhelmína a németalföldi királynő már többször összehoronzta a francia sajtó német hercegekkel, de jóvendölései egyszer sem válsak be. Most már meg az „Echo de Paris“ sűti ki, hogy a két németalföldi királynő délvídeli útjában mért nem akar Aix les Bainsben lakni, hanem a hegyen, melyet hó és jég borít. Ott a nagy magánosságban ugyanis bájos szerelmi regény szövődik, amelynek Vilhelmína királynő és egy királyi vérből való olasz kapitány a főszereplője. Az eljegyzés megtörtént teljes oszndben és pár nap múlva meg lesz ott az esküvő is. Másfelől meg azt jelentik, hogy a királynő édesanyjával, a régenskirálynéval Olaszországban járt a meglátogatta Monsiban az olasz királyi családot. Ebből a hírből következtették, hogy a királynő jegyet fog váltani a turini gróffal, a meghalt ortai gróf másodszülött fiával. Ezt a hirt azonban kereken megcsafolják, mert a turini gróf mostanában nincs is Olaszországban, hanem Angliából csak a minap ment Párisba, most pedig Luigne-Francoigny herceg vendége Des Bergerins kastélyában.

— A német tisztek fegyvere. Nagyérdékű reminiszozenciát elevenít föl a „Berl. Tagblatt“ abból az alkalomból, hogy a német császár a katonatiszteket a fegyverek „hathatós“ használatára szólította föl, ha „kényszerhelyzet“be kerülnek. A reminiszozenciát oszlatosan említi az idézett lap, ami nagy aktuális érdekességét csak növeli. Az első oszázárság egyik legdicőbb tábornokának: gróf Blüchernek a fiáról szól az ének, ugyanarról, a kinek csalásairól nemrég tározarovatunkban emlékeztünk meg. A fiatal gróf Blüchernek viszonya volt C r e l i n g e r S t i c h Augusta nevű szinésznővel, a kinek a férje meglepte a szerelmeseiket. A gróf a férj tettleges bántalmazásai elől már nem tudott menekülni és tört rántott, a melylyel a férjet leszúrta. — Blüchert három évi várfogságra ítélték. III-ik Frigyes Vilmos király a következő kabinetrendeletet bocsátotta ki ez alkalommal: „A haditörvényszék ítéletét, a mely Blücher hadnagyot S t i c h szinész megszabesítése miatt három évi várfogsággal sújtotta, ma megerő-

sítottam, noha a bűn nagysága sokkal súlyosabb büntetést követelt volna. De ha a hadi törvényszék tagjai azért tértek el a törvény szigorától, mert abban a véleményben voltak, hogy a hadnagy önvédelemből oselekedett, a mennyiben kicsiny testalkatánál fogva nem is védekezhetett másképpen, mint törrel, ugy ezt a nagyon helytelen, sőt kárhuzatos indokot legmélyebben sajnálom. Nem akarom, hogy tisztjeim vérrel torolják meg azokat a sérelmeket, a melyek nek ő n h i b á j o k folytán ki vannak téve; hanem követelem, hogy tisztességes és erkölcsös magaviselettel tündököljenek és ne kövessenek el olyast, ami a becsület és morál törvényei szerint megvetendő. Meghagyom, hogy ezt adja tudára a hadseregemnek és megjegyzem, hogy sajnálatosnak tartom egy ünnepeit nevet ily dologgal elhomályosítani. Ebből világosan kitűnik, hogy III. Frigyes Vilmos a tisztek önvédelméről másképen gondoskodott, mint a mostani német császár.

— A megszóttatott hercegnő. A párisi „Temps“ írja, hogy a pápa levelet írt Don Carlosnak, melyben azt mondja neki, hogy Istennek irgalmassága ő rá az irgalmasság kötelességét rója, annyival inkább, mert nem számolt kellőképen leányának fizikai és elméleti állapotával. Massimo herceg az „Osservatore Romano“ban nyilatkozik azokról a híresztelésekről, a melyek Elvira hercegnőhöz való viszonyára vonatkoznak. A herceg azt mondja, hogy ő nem volt a hercegnőnek börtönre s azt sem tartotta kötelességének, hogy a hercegnőnek szóló leveleket elkobozza. Donna Elvira, Massimo herceg előadása szerint, november 10-én eltávozott Rómából és Via-Reggioba ment; nov. 14-én fényes nappal elhagyta a szülői házat, miután előbb F o l c h i v a l abban állapodott meg, hogy Sarzalában találkozni fognak.

KATONAZENE-HANGVERSENY

MA ESTE

a cs. és kir. 33-ik gyalogezred

zenekarának

HANGVERSENYE

a központi szálló nagy disz-éttermében.

Kezdete este 8 órakor.

HYMEN.

Betegh Miklós dr., Torda-Aranyos vármegye ifju alispánja a napokban váltott jegyet V á s á r h e l y i László aradmegyei nagybirtokos, volt országgyűlési képviselő ritka szépségű, kedves leányával, M a r i s k a kisasszonnyal.

Weinfeld Sándor aradi kereskedő f. hó 29-én d. e. 9 órakor vezeti útár elé a verselő izraelita templomban S o n n e n s c h e i n Erna kisasszonyt.

GYÁSZRCVAT.

† Idős Gutzjahr Mihály tegnap reggel rövid betegeskedés után elhunyt. Halála a rokonság révén több családot sujt fájdalommal. Hozzá tartozói a következő gyászjelentéssel tudatják veszteségüket.

Ifj. Gutzjahr Mihály, a saját és nővére Róza, valamint ifj. Steiner Károlyné szül. Gutzjahr Etelka, mint nővér, Probst Nándor és ifj. Steiner Károly, mint sógor, ugy számos közeli rokon nevében megtört szívvel tudatja, hogy felejthetetlen jó atya, testvér, sógor és rokon id. G u t z j a h r M i h á l y, földbirtokos, Arad szab. kir. város törvényhatósági bizottságának tagja, folyó évi november hó 27-én, reggeli 7 órakor, rövid szenvedés után, életének 51-ik évében, jobblétre szenderült. A drága halott hált tetemei folyó évi november hó 28-án

délután 3 órakor fognak Kiskörut 8. sz. a saját házából a helybeli róm. kath. temetőben levő családi sírkertben örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő gyász istentisztelet pedig folyó évi november hó 30-ik napján, délelőtt 10 órakor fog a helybeli t. Minoritátyák templomában az egék urának bemutatatni. Aldás és béke a legjobb atya poraira! Aradon, 1896. november hó 27-én.

† Assael Hermanné temetése tegnap délután 2 órakor volt. A halottas házat a Forray-utczában a társadalom minden köréből való résztvevők egészen megtöltötték. A koporsónál R o s e n b e r g Sándor főrabbi mondott gy szbeszédet megható vonásokkal esetelve az elhunyt nő szép lelki tulajdonságait. Azután az izraelita templomi énekhar adort elő gyászalt mire a hosszú menet megindult a temetőbe.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi kerékpárklub választmánya ma szombaton este 9 órakor a Vaskavházban levő klubhelyiségben rendkívüli ülést tart.

(*) Hivataliszlóglak betegsegélyző egyesülete. Az alábbi meghívót vették: Nagyságos endródi S a l a c z Gyula királyi tanácsos polgármester ur védnöksége alatt, az aradi állami kő- és magán intézeti hivataliszlóglak által alapítandó betegsegélyző- és temetkezési egylet, f. hó 29-én vasárnap délután 8 órakor a városháza földszinti kistermében alakuló közgyűlést tart, melyre a tos. kartársukat és nejét tisztelettel meghívja a végrehajtó bizottság. Napirend: 1. Az ideiglenes tisztkar megválasztása. 2. A végrehajtó bizottság jegyzőkönyve felolvasása. 3. Az alapszabályok felolvasása. 4. Két jegyzőkönyv hitelesítő megválasztása. 5. Egyéb indítványok előterjesztése.

SZINHÁZ ES IRODALOM.

A színház műsora:

Szombat: Brígitta, operette, (először.)
Vasárnap: Délután: Két huszár és egy baka, népszámú. Este: Brígitta, operette (másodszor.)

Mary Forrest hangversenye.

A vasárnapi hangverseny tekintetében változás történt a tegnapi nap folyamán, mely annak művészi színvonalát csak emelni van hivatva, a mennyiben nem R ó t h Erneartin k. a., hanem T a r n a y Alajos tanár, a főváros legkedveltebb művésze fog azon közreműködni. Az ezen okból megváltozott műsort azon megjegyzéssel közöljük, hogy a már osekély számban fennmaradt jegyek ifj. K l e i n Mór könyvkereskedésében kaphatók:

Műsor:

1. a) Melódie Strelsky,
b) Es dur Keringő Chopin,
Tarnay.
2. a) Wie bist Du meine Königin Brahma,
b) Sandmännchen Brahma,
c) Die Krähe Schubert,
d) Haidenrölein Schubert,
Mary Forrest.
3. a) Charmante Marguerite
b) Mamandites moi Weckerlin,
a) Lieb' wohl libes Gretchen Gade,
d) Der Zeisig Gound,
Mary Forrest.
4. a) Liebestraum Liszt,
b) Magyar Rhapsodia Liszt,
Tarnay.
5. a) Lullaby Henschel,
b) Weiser und Poet Gornert,
c) Vom Bauer und den Tauben (Kinderlied) Taubert,
Mary Forrest.

* A zenede házi estélye. Az aradi zenede f. hó 28-án szombaton este 7 órakor a Kriepin teremben házi zene-estélyt rendez, melynek műsora a következő:

1. Weber nyitány (Peter Schmoll) zongorán előadják a zenede tanárnői: Németh Gizella özv. Vargáné Irámfy Paula urhölgyek. 2. Chopin Nocturne, oimbalmon előadja: Puros János ur zenedei tanár. 3. a) Meyerbeer: Aria Proféta dalműből, b) Donizetti: Apród dals „Lucrecia Borgia“ dalműből, éneklí: Varga Paula urhölgy, zongorán kíséri: Németh Gizella urhölgy. 4. Beriot 12-ik mű, hegedűn előadja